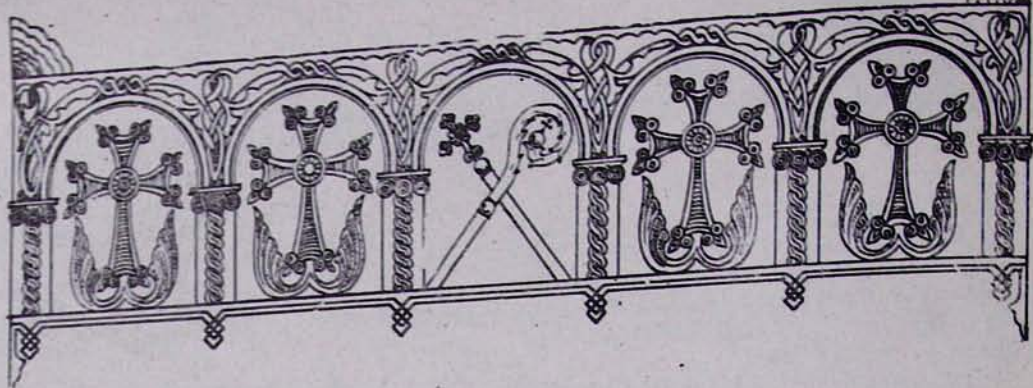

ՎԱՏԻԿԱՆԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ԺՈՂՈՎՐ

1963 թվականի հուլիսի 16-ին, Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետը պաշտոնական գիր էր ստացել Վատիկանից, որով Նորին Սրբություն Պողոս Զ Սրբազան Պապի անունից, Նորին Գերագանցություն կարդինալ Բեան սիրալիր հրավեր էր ուղղում՝ երկու դիտորդ ուղարկելու Վատիկանի եկեղեցական երկրորդ ժողովին, իրրև ներկայացուցիչներ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու:

Ամենայն Հայոց Հայրապետը սիրով ընդունում էր հրավերը և նկատի ունենալով նաև 1962 թվականի հոկտեմբերին Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնում գումարված Եպիսկոպոսական ժողովի կողմից հայտնված ցանկ-իշխանը, որոշում էր ընդառաջել Վատիկանի հրավերին և նշանակել երկու դիտորդ Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցու անունից:

Վեհափառ Հայրապետի նախագահությամբ, Գերագույն Հոգևոր Խորհուրդը, 1963 թվականի սեպտեմբեր 2-ի նիստում, լիազորում էր Մոսկվայի հայոց հոգևոր հովիվ գերաշնորհ Տ. Պարզե եպիսկոպոս Գևորգյանին և Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի անդամ պր. Գրիգոր Բերմեդյանին՝ ներկայացնելու Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցին Վատիկանի երկրորդ եկեղեցական ժողովում, դիտորդի հանգամանքով:

Սուրբ քաղվածաբար ներկայացնում ենք Վատիկանի եկեղեցական երկրորդ ժողովի Հայ եկեղեցու պատվիրակների կողմից Վեհափառ Հայրապետին տրված ղեկուցագրի զլխավոր մասերը:

Վատիկանի եկեղեցական երկրորդ ժողովի նստաշրջանի աշխատանքներն սկսվում են 1963 թվականի սեպտեմբերի 29-ին և շարունակվում են մինչև դեկտեմբերի 4-ը:

Ժողովը տեղի է ունենում Հռոմում, Ս. Պետրոս Մայր Տաճարում:

Վատիկանի եկեղեցական երկրորդ ժողովի աշխատանքներն սկսվում են սեպտեմբերի 29-ին, կրոնական արարողությամբ և սուրբ պատարագի մատուցմամբ:

Ժողովի պաշտոնական բացումը կատարում է Նորին Սրբություն Պողոս Զ Սրբազան Պապը՝ բոլոր ժողովականներին, հյուրերին և դիտորդներին ուղղված ողջույնի ուղերձով:

Ժողովի գործնական աշխատանքներն սկսվում են սեպտեմբերի 30-ին:

Վատիկանի եկեղեցական երկրորդ ժողովը ըննության է առել հետևյալ հարցերը.

1. Եկեղեցին:
 2. Եկեղեցու նվիրապետության կազմի մասին և հատկապես եպիսկոպոսների մասին:
 3. Ամուսնացյալ սարկավազների մնայուն կարգը վերահաստատելու մասին:
 4. Աստուծո ժողովուրդը, և հատկապես աշխարհականները:
 5. Սրբության կոչումը եկեղեցու մեջ:
 6. Եպիսկոպոսների և թեմերի վարչության մասին:
 7. Էկումենիզմի մասին:
- Վիճարանությունների ընթացքում ի հայտ եկավ, որ Կաթոլիկ եկեղեցու մեջ գոյություն ունեն մի քանի դիրքավորումներ.
1. Իտալո-խաչանական թևը, որը եռանդուն կերպով կանգնած է ավանդական կարգերն ու սովորույթները պահելու տեսակետի վրա:
 2. Ֆրանսիական և լատինական ամերիկյան խումբը պահանջում է բարենորոգումներ:
 3. Հյուսիս-ամերիկյան խմբավորումը առաջարկում է եկեղեցու արդիականացում:

ներկա պահանջներին և պայմաններին համաձայն:

4. Ասիական և աֆրիկյան եկեղեցիները պահանջում են առաջնային ուշադրություն և վերելք միսիոներական շարժման վրա:

5. Մերձավոր Արևելքի ներկայացուցիչները պահանջում են ավելի մեծ ինքնուրույնություն և ներքին ինքնավարություն:

«Եկեղեցի» գլուխի մեջ խոսվում է ընդհանրապես Քրիստոնեական և եկեղեցու մասին, այլ ոչ թե միայն Կաթոլիկ եկեղեցու մասին:

Ելույթ ունեցող հոգևորները ցույց տվին, որ վատիկանի ժողովի գլխավոր նպատակներից մեկն է եկեղեցին բարենորոգել և կազմակերպել, որպեսզի այն կարողանա համաբալ ընթանալ ժամանակի պահանջների հետ և հարմարվի արդիականության պայմաններին:

Ժողովի օրակարգի կարևոր հարցերից մեկը նախագծի երկրորդ գլուխն էր՝ «Եկեղեցու ճվիրապետական կազմի մասին և հատկապես եպիսկոպոսների մասին»:

Այս հարցը ունի երկու մաս.

ա. եպիսկոպոսների հավաքական դասը՝ որպես իշխանություն.

բ. Այդ իշխանության գործադրության ձևերը, որոնք բնարկվեցին 5-րդ գլխում՝ «Եպիսկոպոսների և թեմերի վարչության մասին» վերնագրի տակ:

Այս խնդիրը առաջ բերեց հակընդդեմ տեսակետների ուժեղ բախումներ: Այստեղ է, որ իտալո-իսպանական խմբավորումը ամբողջ ուժով կանգնեց պահպանողական և ավանդապահության դիրքերի վրա, մինչ ֆրանսիական, ամերիկյան և մերձավոր-արևելյան պատգամավորությունները պահանջեցին Պապի իշխանության և Կաթոլիկ եկեղեցու կառավարման գոյություն ունեցող կարգի հիմնական վերանայում:

Շատ պատգամավորներ պահանջեցին վերանայել Կուրիայի, Սրբազան ժողովի և նունցիոների իրավասությանը գոյություն ունեցող կարգը՝ Կաթոլիկ եկեղեցում:

Թե՛ նախագիծը և թե՛ հոգևորները առաջարկում էին կազմել թեմերի ազգային եպիսկոպոսական ժողովներ, որոնց ներկայացուցիչները պարբերաբար պետք է հավաքվեն վատիկան և քննարկեն հարցերը. տրված որոշումները պետք է գործադրվեն համապատասխանաբար Կուրիայի և Սրբազան ժողովի կողմից: Մի տեսակ «եպիսկոպոսական ծերակույտ», որի որոշումները ենթակա են Պապի հաստատմանը:

Տեղերում, եպիսկոպոսները ունենում են ներքին ինքնավարություն և գործելու լայն ազատություն:

Ժողովում խոսվեց նաև Պապի անսխալականության մասին: Պապը անսխալական է, պնդում էին ոմանք, ոչ թե ձեռնադրությամբ, այլ եպիսկոպոսների հավաքականության համագործակցությամբ՝ Եկեղեցիով:

Թեմական եպիսկոպոսներին առաջարկվեց 70 տարեկանից հետո հրաժարվել, ճամբարաց անելու համար երիտասարդներին, որպեսզի հնարավոր լինի Եկեղեցու գործերը վարել ավելի համարձակ, եռանդուն և ոգևորությամբ:

Երկրորդ գլխում քննարկվեց նաև ամուսնացյալ սարկավազների մնալուն կարգ հաստատելու հարցը, որը տեղի տվեց բուն վեճերի: Իտալո-իսպանական ճակատը կտրական կերպով մերժում էր նման միտքը, առարկելով, որ դա կխանգարի կուսակրոն բաժանաների գործունեությանը:

Սակայն Ասիայի, Աֆրիկայի և լատինական Ամերիկայի ներկայացուցիչները իրենց համար կենսական անհրաժեշտություն էին համարում ամուսնացյալ սարկավազների կարգի վերահաստատումը: Այս սարկավազները պիտի կատարեն հավատացյալների առաջին անհրաժեշտության պահանջները՝ մկրտել, պսակել, թաղել և այլն:

Երրորդ գլխում քննարկվեց «Աստուծո ժողովուրդը և հատկապես աշխարհականները» հարցը:

Եկեղեցին հոգևորականի և հավատացյալի միասնությամբ ամբողջացած հաստատություն է: Ուստի, երկուսն էլ ունեն հավասար իրավունք և պարտականություն Եկեղեցու պայծառացման գործում: Աշխարհականն էլ բաժանա է ըստ կոչման և ըստ հավատի: Կոչ է արվում աշխարհականին օգնել Եկեղեցուն գիտելիքներով, խորհուրդներով և գործունեությամբ, իր բնականական, հասարակական և քաղաքական գործունեությամբ լինել վկան հավատի: Իսկ Եկեղեցին, գործուն կերպով պետք է մասնակցի հավատացյալի նյութական և հասարակական պայմանների բարելավմանը:

Առաջարկվում էր նույնիսկ կանանց գործուն մասնակցությունը Եկեղեցու գործերին, ընդհուպ մինչև եկեղեցական ընթացիկ ժողովին նրանց մասնակցությունը:

Բուն կերպով դատապարտվեց ցեղային խտրականությունը, քանի որ բոլոր մարդիկ հավասարապես Աստուծո ժողովրդի անդամներն են:

Նախագծի չորրորդ գլուխը կոչվում է «Սրբության կոչումը Եկեղեցում»: Այս հատվածի հիմնական նպատակն է ամրապնդել Եկեղեցու ներքին կառուցվածքը, ապահովել չոգևորականի և հավատացյալի կենցաղի և գործունեության սրբությունը, դեպի Եկե-

ղեցին նվիրվածությունը և աստվածային պատգամների գործադրությունը կյանքում, Ձգտումն է ստեղծել բրիստոնեական միասնական և հավատավոր հասարակություն: Սրբության ձգտումը ուժի ներշնչանքն է: Հավատացյալը պետք է կարողանա նմանվել Քրիստոսի երկրավոր կյանքի օրինակին: Կոչ է արվում, անձի մարտիրոսության գնով, է արվում, անձի մարտիրոսության գնով, քարոզել Ավետարանը ամեն տեղ: Լինել աղքատ, չձգտել ունեւորության, լինել հնազանդ իշխանավորներին:

Վատիկանի երկրորդ ժողովի երկրորդ նստաշրջանի ամենագլխավոր և հիմնական նպատակը արտահայտվեց վեցերորդ գլխում, որի վերնագիրն է «Եկումենիզմի մասին»:

Նախագիծը բաղկացած էր երեք գլուխներից.

1. Կաթոլիկ էկումենիզմի սկզբունքները:
2. Էկումենիզմը գործադրության մեջ:
3. Կաթոլիկ Եկեղեցուց բաժանված բրիստոնյաների մասին:

Այս գլխի հիմնական գրությունները հետևյալներն էին.

1. Մեկ է Քրիստոս, մեկ է նաև Նրա Եկեղեցին:
2. Այդ մեկ, Մայր Եկեղեցին Կաթոլիկ Եկեղեցին է, մյուսները բաժանվել ու հեռացել են նրանից, դարձել են «բաժանյալ եղբայրներ», որոնց այժմ Մայր Եկեղեցին կոչ է անում վերադառնալ մայրական Եկեղեցի, վերամիավորվել և կազմել մեկ ամբողջու-

թյուն «Քրիստոսի փոխանորդի և Պետրոսի հաջորդի» բաճանայապետության ներքո:

Առաջարկվում է եղբայրական սեր միմյանց նկատմամբ: Ամեն չանք գործադրել վերացնելու համար բրիստոնյաներին բաժանող արգելքներն ու տարբերությունները:

Ուստի, ժողովը «հորդորում է բոլոր կաթոլիկներին, որ զգուշանան այն ամեն խոսքերից, դատումներից ու գործերից, որոնք չեն համապատասխանում նոր ոգուն և դժվարացնում են փոխադարձ սիրալիր հարաբերությունները»:

Այժմ ընդունվում է, որ աստվածաբանական վարդապետության արտահայտման տարբեր ձևերը ոչ թե հակադրվում են միմյանց, այլ լրացնում:

Թե՛ նախագիծը և թե՛ ժողովականները շեշտեցին, որ Վատիկանի ժողովի գլխավոր առաջադրանքը բրիստոնեական եկեղեցիների միության վերահաստատումն է, որի համար անհրաժեշտ է դիմել հնարավոր բոլոր զոհողությանց ու զիջումների:

Հայ Եկեղեցու դիտորդ պատգամավորությունը Հռոմում գտնված օրերին արժանանում է ջերմ և սիրալիր ուշադրության:

Մեր պատվիրակությունը այցելում է նաև Վենետիկ, Ս. Ղազարի Մխիթարյան միաբանության և Մուրադ-Ռաֆայելյան վարժարան, տանելու համար Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետի ողջույններն ու օրհնությունները:

